

26 Ιουλίου 2015

Οι κεντρικοί άξονες της χριστιανικής Βιοηθικής

/ [Πεμπτούσία](#)

image not found or type unknown

Η μελέτη της θεολόγου Νίκης Νικολάου για τη σχέση της θεολογικής ανθρωπολογίας με τη Βιοηθική (προηγούμενη δημοσίευση: <http://bitly.com/1HBqT0s>) θίγει το ζήτημα της καύσης των νεκρών και κατόπιν εκθέτει τις γενικές αρχές προβληματισμού της χριστιανικής Βιοηθικής.

Πηγή: www.covenantnaples.com

3.2.13. Καύση νεκρών ή αποτέφρωση

Μια συνήθεια, η οποία είναι γνωστή από τα αρχαία χρόνια, είναι η καύση των νεκρών. Στη σημερινή εποχή παίρνει όλο και μεγαλύτερες διαστάσεις. Έχει επιτραπεί με νόμους σε διάφορες χώρες, όπως η Γαλλία, η Ελβετία, η Σουηδία και η Γερμανία. Η καύση των νεκρών γίνεται για πρακτικούς λόγους, όπως είναι η έλλειψη χώρου στα κοιμητήρια των μεγάλων αστικών πόλεων, αλλά και για λόγους υγιεινής, όπως είναι η μόλυνση του εδάφους, του υπεδάφους και της ατμόσφαιρας. Επιπλέον, είναι προτιμότερη εξαιτίας του χρόνου και του υψηλού κόστους (κατασκευή και συντήρηση τάφου) που απαιτούνται για την ταφή ενός σώματος.

3.3. Η χριστιανική βιοηθική

Η σχέση βιοηθικής και θρησκείας, βασίζεται στο γεγονός ότι και οι δύο περιοχές ασχολούνται με βασικά κεφάλαια, όπως η ζωή, ο θάνατος, ο άνθρωπος, η ηθική και η συμπεριφορά του, αλλά και με όσες αξίες απορρέουν από αυτά[407]. Στη χριστιανική της θεώρηση, η βιοηθική αποτελεί μέρος του ευρύτερου χριστιανικού-ηθικού προβληματισμού και ιδιαίτερα του χριστιανικού κοινωνικού-ηθικού[408]. Έχουν ήδη καθιερωθεί όροι όπως Ορθόδοξη βιοηθική και χριστιανική βιοηθική, αλλά δεν έχει δημιουργηθεί ένας ξεχωριστός κλάδος της βιοηθικής στην Ορθόδοξη θεολογία. Η Ορθόδοξη βιοηθική, αποτελεί έναν επιμέρους κλάδο της ηθικής θεολογίας.

Τα λόγια των καθηγητών Chirila και Valica είναι αρκετά ώστε να κατανοήσουμε τι είναι η χριστιανική βιοηθική. Σύμφωνα με αυτούς, είναι η μελέτη, η έρευνα και η δημιουργία ηθικών νορμών σύμφωνα με την Αγία Γραφή και τη διδασκαλία των Πατέρων, τα οποία γίνονται με τέτοιο τρόπο «ώστε να διατηρηθεί σε ικανοποιητικά πλαίσια η ανατομική και σωματική ολότητα της ανθρώπινης ύπαρξης και για να θεμελιωθεί η ιατρική και κοινωνική δράση και οι αποφάσεις που επιβάλλονται στην επιστήμη, στην πρακτική και ιατρικό-κοινωνική έρευνα»[409].

Επομένως, στην Ορθόδοξη θεολογία δεν υπάρχει αυτονόμηση των ηθικών προβλημάτων από την εφαρμογή της γενετικής στον άνθρωπο, αλλά τα επιμέρους ηθικά ζητήματα που ανακύπτουν, εντάσσονται στη συνολική διδασκαλία της Εκκλησίας[410]. Ο τρόπος, δηλαδή, που η Ορθοδοξία θα θεωρήσει τα ζητήματα, τα οποία προκύπτουν από την εφαρμογή της γενετικής στον άνθρωπο, στηρίζεται στην Ορθόδοξη ανθρωπολογία, όπως αυτή διατυπώνεται τόσο στην Αγία Γραφή, όσο και στα πατερικά συγγράμματα. Αυτές οι δύο πηγές, αποτελούν τους βασικούς κώδικες της χριστιανικής βιοηθικής.

Περαιτέρω, η χριστιανική ηθική σχετίζεται με τη χριστιανική ηθική, τη χριστιανική κοινωνική ηθική, τη Δογματική, το Εκκλησιαστικό Δίκαιο, την Πατρολογία, την Οικουμενική Κίνηση και με την Κοινωνιολογία του Χριστιανισμού. Κατά τον Μητροπολίτη Μεσογαίας: «η Ορθόδοξη βιοηθική, δεν είναι κάποια ηθική συνταγή, αλλά θεολογικός λόγος• δεν είναι βιοηθική των φραγμών, αλλά βιοηθική των αρχών»[411]. Οι αρχές της, αντλούνται από τη χριστιανική ηθική, την οποία αναφέραμε σε προηγούμενη ενότητα. Να σημειωθεί ότι η Ορθόδοξη βιοηθική, δεν έρχεται για να αντικαταστήσει τη χριστιανική ηθική, αλλά να αναδείξει αποτελεσματικότερα τον βιοηθικό προβληματισμό.

Αναφορικά προς τις αρχές της χριστιανικής ηθικής, πρέπει να αναφερθεί ότι τέσσερις είναι οι βασικές: η ανιδιοτελής αγάπη, ο σεβασμός στην ιερότητα της ζωής, και η δικαιοσύνη. Μπορούμε όμως να πάρουμε τις αρχές της επιστήμης της βιοηθικής και να τις προβάλουμε υπό την οπτική γωνία της Ορθοδοξίας. Θα επανέλθουμε, έτσι, στην αρχή της αυτονομίας, της αποφυγής πρόκλησης πόνου, της ωφέλειας και στην αρχή της δικαιοσύνης. Όσον αφορά στην πρώτη αρχή, η Ορθοδοξία την αντιμετωπίζει με κριτήριο τον προορισμό του ανθρώπου, δηλαδή τη θέωση. Ο άνθρωπος θα κατακτήσει την αυτονομία όταν ελευθερωθεί από την αμαρτία και τους νόμους της φυσικής αναγκαιότητας[412]. Η δεύτερη και η τρίτη αρχή, έχουν πρακτικό χαρακτήρα και εύκολα θα διέκρινε κάποιος στοιχεία χριστιανικής ηθικής, όπως την αγάπη προς τον πλησίον. Το ίδιο εύκολα, όμως, κάποιος θα θεωρούσε την έκτρωση ως αποφυγή της ψυχικής οδύνης των γονέων που θα έφερναν στον κόσμο ένα προβληματικό παιδί.

Επομένως, αυτές οι δύο αρχές υπό τον τρόπο που τις υιοθετεί η βιοηθική, δεν μπορούν να γίνουν αποδεκτές από την Εκκλησία. Για παράδειγμα ο πόνος όταν τον σχετίσουμε με τη Σταύρωση και την Ανάσταση αποκτά άλλη αντίληψη: παιδαγωγική. Αυτό σημαίνει ότι ο χριστιανός μπορεί να χρησιμοποιεί τον πόνο δημιουργικά. Όσον αφορά στην αρχή της δικαιοσύνης, πρέπει να αναφερθεί ότι για τον χριστιανό η δικαιοσύνη αποκτά δευτερεύουσα σημασία μπροστά από την αρετή της αγάπης. Η χριστιανική ηθική λειτουργεί με κριτήριο την αγάπη και όχι

τη δικαιοσύνη[413].

Οι ανωτέρω αρχές δεν μπορούν να επιβληθούν στον άνθρωπο, αλλά σε αυτόν εναπόκειται η τήρησή τους κάνοντας χρήση του αυτεξουσίου. Το έξοχο δώρο του αυτεξουσίου, επιφορτίζει τον άνθρωπο με την ευθύνη της επιλογής[414]. Επομένως, τα βιοηθικά προβλήματα είναι προϊόντα της ανθρώπινης επιλογής. Η Ορθόδοξη βιοηθική, καλεί τους ανθρώπους όταν αντιμετωπίζουν ένα πρόβλημα, να ανατρέξουν στο πνεύμα των Πατέρων, και έπειτα να αναρωτηθούν πως, μέσα σε αυτό το πνεύμα, πρέπει να κατανοήσουν και να λύσουν το πρόβλημα που τους απασχολεί[415]. Εάν κάποιος επιχειρήσει να δώσει απαντήσεις στα ηθικά ερωτήματα έξω από μια Ορθόδοξη αναζήτηση της Σοφίας του Θεού τότε, όπως έχει επισημάνει εύστοχα ο Engelhardt, δημιουργεί ένα διανοητικό τέρας χειρότερο από οποιοδήποτε παράνομο προϊόν της γενετικής εφαρμοσμένης μηχανικής[416].

Ο Ορθόδοξος χριστιανισμός έχει αρκετές πηγές για τη θεώρηση των σύγχρονων βιοηθικών προβλημάτων. Με βάση αυτά που προαναφέραμε, όμως, δεν σημαίνει ότι μπορεί να επιτευχθεί μια αποτελεσματική αντιμετώπιση των βιοηθικών προβληματισμών. Τα συνεχώς νέα ιατρικά δεδομένα, οδηγούν σε μια νέα θεώρηση του ανθρώπου, οπότε αν ίσως να ήταν ανάγκη να δημιουργηθεί ένας αυτόνομος κλάδος Ορθόδοξης βιοηθικής.

[Συνεχίζεται]

[407] Απόστολος Β. Νικολαΐδης, *Από τη γένεση στη γενετική*, ό.π., σ. 39

[408] Στο ίδιο, σ. 40

[409] Pavel Chirila, Mihai Valica, *Το χριστιανικό νοσοκομείο, εισαγωγή στη χριστιανική ιατρική*, ό.π., σ. 124

[410] Γεώργιος Τσιμίγκας, Γεωργία Βασιλοπούλου, *Βασικές αρχές βιοηθικής και ορθόδοξης ηθικής*, ό.π., σ. 165

[411] Νικόλαος Χατζηνικολάου, *Από την έκρηξη της φυσικής στη γέννηση της βιοηθικής*, ό.π., σ. 525 ε.π.

[412] Νικόλαος Γ. Κόιος, *Ηθική θεώρηση των τεχνικών παρεμβάσεων στο ανθρώπινο γονιδίωμα*, ό.π., σ. 240

[413] Στο ίδιο, σ. 247

[414] Γ. Βουβάρη, Σ. Βασιλείου, *Ορθόδοξη Βιοηθική και νεφρικές μεταμοσχεύσεις*, (Αθήνα: Ελληνική Νεφρολογία, 2007), σ. 109

[415] Αφιέρωμα: Βιοηθική και Ορθοδοξία, συνέντευξη Herman Tristram Engelhardt, μτφ Νικόλαος Κόιος, Δημήτριος Αλβανός, *Πεμπτουσία*, τ.20, Απρ. - Ιούλ. 2006, σ. 125

[416] Στο ίδιο, σ. 125